

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē 25.1.2006.
KOM (2006) 19 galīgais

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS PADOMEI, EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

Tematiskā programma „Nevalstisko dalībnieku un vietējo iestāžu attīstība”

SATURS

1.	Ievads	3
2.	Konteksts.....	3
2.1.	Temata analīze	3
2.2.	Izveidotais politikas pamats	5
2.3.	Pieredze/gūtās atziņas	6
2.4.	Tematiskās pieejas pamatojums.....	6
3.	Tematiskā programma.....	8
3.1.	Darbības joma	8
3.1.1.	Dalībnieki, kuri tiesīgi saņemt atbalstu.....	8
3.1.2.	Uz atbalstu tiesīgi intervences pasākumu veidi	8
3.1.3.	Ģeogrāfiskā darbības joma.....	9
3.2.	Programmēšanas principi	9
3.3.	Mērķi.....	10
3.4.	Prioritātes	11
	PIELIKUMS: pieredzes kopsavilkums	12

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS PADOMEI, EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

Tematiskā programma „Nevalstisko dalībnieku un vietējo iestāžu attīstība”

1. IEVADS

Saskaņā ar finanšu perspektīvām 2007.–2013. gadam Eiropas Komisija ierosināja sešu instrumentu kopumu, lai racionalizētu un vienkāršotu pašreizējo tiesisko regulējumu, kas attiecas uz Kopienas ārējām darbībām. Trīs instrumenti (humānai palīdzībai, stabilitātei un makrofinansālajai palīdzībai) ir horizontālie instrumenti, ar ko reaģēt uz konkrētām vajadzībām un apstākļiem. Trīs instrumenti (pirmspievienošānās palīdzība, Eiropas kaimiņattiecību un partnerības politikas (EKPP) un attīstības un ekonomiskās sadarbības (DCECI) atbalsts) ir izveidoti, lai īstenotu konkrētas politikas stratēģijas un aptvertu atsevišķus ģeogrāfiskos apgabalus. Nākotnē šie instrumenti būs Kopienas ārējās sadarbības programmu, arī attiecīgo tematisko programmu, izdevumu juridiskais pamats un aizstās pašreizējos tematiskos regulējumus.

Šajos priekšlikumos tematiskajām programmām ir skaidra pievienotā vērtība, un tās papildina ģeogrāfiskās programmas, kuras joprojām ir galvenais Kopienas sadarbības pamats ar trešām valstīm¹.

Komisija ir apņēmusies diskutēt ar Eiropas Parlamentu un Padomi par katras tematiskās programmas darbības jomu, mērķiem un prioritātēm, pamatojoties uz oficiālu paziņojumu abām iestādēm. Šajā procesā iegūs turpmākās plānošanas politiskās vadlīnijas, īpaši tematiskajiem stratēģijas dokumentiem, kuri jāizstrādā saskaņā ar iepriekš minētajiem instrumentiem.

Komisija rīkoja detalizētu publisko apspriešanu, lai nodrošinātu to, ka galveno programmas pazīmju noteikšanā piedalītos plašs ieinteresēto personu loks. Programma pamatojas uz šīs apspriešanas rezultātu (skat. pilnīgu ziņojumu par publisko apspriešanu Attīstības ģenerāldirektorāta Eiropas tīmekļa vietnē).

2. KONTEKSTS

2.1. Temata analīze

„Eiropas konsensā par attīstību”² noteikts, ka ES attīstības politikas pamatprincipi ir īpašumtiesības un līdzdalība. Lai efektīvi piemērotu šos principus, Komisijai ir svarīgs

¹ Komisijas paziņojums Padomei un Eiropas Parlamentam „Ārējie pasākumi tematiskajās programmās, uz kurām attiecas nākamās finanšu perspektīvas 2007.–2013. gadam” KOM (2005) 324, 3.8.2005.

² Eiropas Savienības Padomes dokuments Nr. 14820/05, 2005. gada 22. novembris.

uzdevums — atvieglot un sekmēt valsts un nevalstisko dalībnieku dialogu par attīstības prioritātēm un stratēģijām partnervalstīs.

Šajā sakarā ir izšķiroši, ka valsts resursu izveidošana saņem atbalstu visās dimensijās un dažādos līmeņos. Partnervalstu valdības apliecina aizvien lielāku apņemšanos veicināt līdzdalību veicinošas pieejas. Tās aizvien vairāk iesaista pilsonisko sabiedrību attīstības stratēģiju sagatavošanā un īstenošanā un palielina finansējuma pieejamību. Tomēr dažkārt valsts stāvokļa vai centrālās valdības attieksmes dēļ ieinteresēto personu līdzdalība ir tikai daļēja, stipri ierobežota vai ārkārtējos gadījumos pat neiespējama.

Šīs programmas nolūks ir turpināt gan pašreizējo nevalstisko organizāciju līdzfinansēšanas, gan decentralizētās sadarbības programmu. Tā ir orientēta uz dalībnieku, nevis nozari. Ar to atbalstīs ieinteresēto personu „iniciatīvas tiesības”, nodrošinot finanšu resursus „savām iniciatīvām”, ja ģeogrāfiskās programmas nav atbilstošais instruments. Tā papildinās atbalstu, kuru tiem pašiem dalībniekiem var sniegt citas „nozares” tematiskās programmas, īpaši programma par demokrātiju un cilvēktiesībām.

Šajā paziņojumā ir noteikti tādas uz dalībnieku vērstas tematiskās programmas politiskie virzieni, kurai jābūt vadāmai, pakārtotai ģeogrāfiskajām programmām un tādai, kas papildina pārējās tematiskās programmas. Šādi virzieni ir katram dalībniekam individuāli, jo tajos ņemta vērā dalībnieku attiecīgā pievienotā vērtība attiecībā uz programmas darbības jomu un attiecīgajiem dalībnieka rādītājiem, vajadzībām un ierobežojumiem (spējas, potenciāls, konkrētās intereses jomas, finanšu resursi), lai noskaidrotu, kā viņus vislabāk iesaistīt EK attīstības politikā. Uz dalībnieku vērstajā pieejā pilsoniskās sabiedrības organizācijas tiek uzskatītas par galvenajiem atbalsta sniedzējiem un svarīgiem, ar politikas veidošanu saistītiem dalībniekiem. Tādēļ, pateicoties šai programmai, pilsoniskā sabiedrība varēs izmantot savas iniciatīvas tiesības, radīt jauninājumus un piešķirt procesam īpašu dinamiku.

Pievienoto vērtību rada nevalstisko dalībnieku neatkarība no valsts, cieša saskarsme ar noteiktām mērķgrupām un to izpratne, spēja formulēt savas intereses, gūtās zināšanas un pieredze, spēja pārvarēt kritisko plaisu starp stratēģiskajiem mērķiem un to praktisko īstenošanu.

Nevalstisko dalībnieku vidū varētu izcelt atsevišķu dažādu organizāciju veidu ieguldījumu. Nevalstiskās organizācijas politiskajās debatēs liek sadzirdēt pat visattālāko pilsoņu balsis un sniedz efektīvu ieguldījumu attīstības pasākumos. Darba devēju un darba ņēmēju organizācijām ir centrāla nozīme, jo tās veicina sociālo dialogu un tādējādi sniedz ieguldījumu taisnīgā izaugsmē. Neatkarīgi politiskie fondi var sniegt ieguldījumu demokrātisko principu un pilsoņu un politisko pārstāvju saiknes veicināšanā. Universitātes var pilnveidot pilsoniskās sabiedrības analītiskās prasmes un izpētes spējas, un ziemeļu— dienvidu un dienvidu — dienvidu sakaru izveidošanu.

Vēlams, lai vietējās iestādes tiktu atbalstītas ģeogrāfisko programmu ietvaros, nododot tām pārvaldi. Vietējās iestādes tomēr ir tuvāk pilsoņiem nekā citas valsts iestādes un var atvieglot nepastarpinātu pilsoņu iesaistīšanos attīstības procesā, veicināt iedzīvotāju un valsts mijiedarbību un veidot saikni starp ES un partnervalstu iedzīvotājiem.

Šādi var apkopot galvenos šā priekšlikuma elementus:

- visas ES un partnervalstu pilsoniskās sabiedrības organizācijas un vietējās iestādes būtībā ir tiesīgas saņemt finansējumu šajā tematiskajā programmā;
- lielāko finanšu piešķiruma daļu veltīs nozares atbalsta intervences pasākumiem, kurus īsteno jaunattīstības valstīs. Tomēr programmā atbilstoša vērība tiks veltīta intervences pasākumiem, ar kuriem attīstības jomā sekmēs izpratnes veicināšanu un izglītību. Tiesības saņemt finansējumu būs arī par darbībām, kas atvieglo ieinteresēto personu tīklu koordinēšanu;
- dažādu veidu intervences pasākumi tiks īstenoti jaunattīstības valstīs, uz kurām attiecas *DCECI* un visās valstīs, uz kurām attiecas EKPP;
- ES dalībvalstis un pievienošanās valstis ir tiesīgas saņemt atbalstu par izpratnes veicināšanu un izglītības intervences pasākumiem attīstības jomā un ES ieinteresēto personu tīklu koordinēšanu;
- konkrētas darbības prioritātes un detalizētāka informācija par konkrēto programmas darbības jomu noteiks daudzgadu programmdokumentā (tematiskais stratēģijas dokuments).

2.2. Izveidotais politikas pamats

Vairākos Komisijas politikas nozaru dokumentos un citu ES iestāžu secinājumos, rezolūcijās un atzinumos atspoguļotais EK attīstības politikas nostiprinātais princips ir nevalstisko dalībnieku un vietējo iestāžu iesaistīšana attīstības procesā, arī dialoga un finanšu atbalsta ceļā³.

„Eiropas konsenss par attīstību”

„ES atbalsta to, ka valstu attīstības jomā piedalās visas ieinteresētās personas, un mudina piedalīties visas sabiedrības grupas. Pilsoniskajai sabiedrībai, arī ekonomiskajiem un sociālajiem partneriem, proti, arodbiedrībām, darba devēju organizācijām un privātajam sektoram, nevalstiskajām organizācijām un pārējiem partnervalstu nevalstiskajiem dalībniekiem ir būtiska nozīme kā demokrātijas, sociālā taisnīguma un cilvēktiesību veicinātājiem. ES vēl vairāk atbalstīs nevalstisko dalībnieku spējas izveidi, lai attīstības procesā viņu viedoklim būtu lielāka nozīme un lai virzītu politisko, sociālo un ekonomisko dialogu. Tāpat tiks atzīta lielā Eiropas pilsoniskās sabiedrības nozīme un šai nolūkā ES īpašu uzmanību veltīs ES iedzīvotāju izglītībai un izpratnes veicināšanai attīstības jomā.”

Šāda pieeja ir arī atspoguļota partnerības un sadarbības nolīgumos. ĀAK un EK sadarbības „partnerības” dimensija ir atvieglojusi to, ka attīstības jomā tiek izstrādātas līdzdalību veicinošas pieejas, notiek to pakāpeniska konsolidēšana un formalizēšana. Līdzdalība ir nepārprotami viens no ĀAK un ES sadarbības principiem, un tajā ir iesaistīts plašs ieinteresēto personu loks. Nesenā Kotonū nolīguma pārskatīšana bija iespēja nostiprināt šo pieeju, pirmām kārtām, atvieglojot piekļuvi finansējumam,

³ „Eiropas konsenss par attīstību” (ES Padome — 14820/05, 22.11.2005.); „Nevalstisko dalībnieku līdzdalība EK attīstības politikā” — KOM(2002) 598, 7.11.2002., Padomes 2003. gada 19. maija secinājumi, Eiropas Parlamenta 2003. gada 4. septembra rezolūcija, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas 2003. gada 16. jūlija atzinums.

izmantojot plānošanas dialogu, un, otrkārt, šo pieeju attiecinot arī uz vietējām iestādēm⁴. EK sadarbībai ar citām ģeogrāfiskajām grupām, piemēram, Āziju, Latīņameriku un kaimiņvalstīm, ir novērojama vispārēja tendence, ka pieaug pilsoniskās sabiedrības organizāciju līdzdalība un arī to iesaistīšanās politiskajā dialogā⁵. Tādēļ pilsoniskās sabiedrības līdzdalība ir neatņemama parastā EK darba sastāvdaļa.

Eiropas kaimiņpolitikas mērķis ir izveidot privilīģētu partnerību ar kaimiņvalstīm, tās tuvināt Savienībai un piedāvāt dalību Kopienas iekšējā tirgū, kas saistīta ar dialoga, reformas un sociālās un ekonomiskās attīstības atbalstu. Lai arī integrācija ir skaidrs Eiropas kaimiņpolitikas mērķis, tās redzeslokā ir arī nozīmīgi attīstības aspekti. Nabadzības apkarošana un sociālā attīstība palīdzēs izveidot pārticīgākas, taisnīgākas un tādējādi stabilākas sabiedrības valstīs, kuras pārsvarā ir jaunattīstības valstis. Viens no instrumentiem, kas var sniegt tehnisku un finansiālu palīdzību, lai atbalstītu šo politikas jomu, vajadzības gadījumā būs attīstības paraugprakse, lai veicinātu efektīvu administrēšanu un īstenošanu. Šīs „attīstības paraugprakses” sastāvdaļa ir neapšaubāmi līdzdalību veicinošas pieejas.

2.3. Pieredze/gūtās atziņas

Nevalstisko organizāciju līdzfinansēšana ES un decentralizētās sadarbības programmās ir pakāpeniski konsolidējusi attīstības politikas instrumentus, kas ir vērsti uz dalībnieku un kas atbalsta dalībnieka iniciatīvas tiesības. Pieredze (skat. pielikumu), novērtēšana un apspriešanās ar dažādām iesaistītajām pusēm atklāj to, ka stratēģiskas EK un ieinteresēto personu, kas nav centrālās valdības, partnerības potenciāls šķiet pilnībā neizmantots. Šķiet, ka tas ir saistīts nevis ar pamatpolitiku, bet gan galvenokārt ar Finanšu regulu prasībām, biežām īstenošanas noteikumu izmaiņām. Turklāt iesniegto priekšlikumu skaits, lai saņemtu finansējumu, ir būtiski palielinājies, bet par šo jautājumu risināšanu atbildīgo Komisijas cilvēkresursu skaits nav palielinājies. Pašlaik Komisija piedalās jaunu atlases procedūru stratēģiju izpētē, lai samazinātu administratīvo slogu, labāk koncentrētos uz uzaicinājumiem iesniegt priekšlikumus un atvieglotu to, ka mazajām nevalstiskajām organizācijām ir vienkāršāk saņemt finansējumu. Sazarota un uz dalībnieku vērsta pieeja palīdzēs izveidot novatorisku un vienkāršotu šo dalībnieku līdzfinansēšanas stratēģiju.

2.4. Tematiskās pieejas pamatojums

Papildus nevalstisko dalībnieku atbalstam virknē humānās palīdzības un attīstības sadarbības programmu (gan ģeogrāfiskajās, gan tematiskajās), ir vajadzīga uz dalībnieku tematiskā vērsta programma ar atbilstošu finanšu resursu apjomu.

- Ja sadarbība ģeogrāfiskajās programmās ir ierobežota, piemēram, sarežģītā partnerībā⁶, programma ļaus EK saglabāt iesaisti, tieši atbalstīt iedzīvotājus, atvieglot atbalsta

⁴ Pārskatīts Kotonū nolīgums, 4., 6., 58. pants un IV pielikums, 4. un 15. pants.

⁵ Skat. jo īpaši 43. pantu nolīgumos par politisko dialogu un sadarbību ar Centrālamerikas valstīm un Andu grupu.

⁶ Sarežģītu partnerību gadījumi ir tādi, kuros šādā viena vai šādu vairāku iemeslu dēļ pilnībā nevar izmantot parastos sadarbības instrumentus, lai atbalstītu ieinteresēto personu, kas nav centrālās valdības, iniciatīvu: (1) valstis, ar kurām sadarbība tikusi apturēta, (2) valstis, kurās varas iestādes nepilda nabadzības apkarošanas mērķus un citus attīstības politikas pamatprincipus, ieskaitot

īstenošanu un pamatpakalpojumu pieejamību, veicināt demokratizācijas procesus un šādās situācijās atvieglot miera atjaunošanas procesus. Tas varētu papildināt publisko iestāžu gūtos panākumus šajās jomās.

- Ja ir izveidojusies sadarbība un efektīva partnerība, ar programmu finansētie pasākumi papildinās un uzlabos valsts un reģionālās sadarbības programmas, atbalstot ieinteresētās personas jaunu sistēmu un stratēģiju izveidē, labāk apvienotu sīkākas prioritātes, lai atvieglotu pat vismazākā dalībnieka vai īpašas grupas piedalīšanos, lai veicinātu dzimumu līdztiesību, veidotu resursus jaunās nozarēs, piemēram, godīgā tirdzniecībā, vides aizsardzība utt.
- Programma palīdzēs izveidot savstarpēju valsts un nevalstisko dalībnieku uzticēšanos, piemēram, attiecībā uz politisko diskusiju, pamatpakalpojumu sniegšanu utt., lai atvieglotu to pakāpenisku integrēšanu ģeogrāfiskajās programmās, ja tas vēl nav paveikts.
- Programma palīdzēs veicināt sabiedrisko izpratni par attīstības jautājumiem un izglītību ES attīstības jomā, iesakņot attīstības politiku Eiropas sabiedrībās, mobilizēt lielāku sabiedrisko ES rīcības atbalstu, lai apkarotu nabadzību un panāktu godīgākas attīstīto un jaunattīstības valstu attiecības, mainīt ES attieksmi pret jautājumiem un problēmām, ar kurām saskaras jaunattīstības valstis un to iedzīvotāji, un veicināt globalizācijas sociālo dimensiju.
- Programmā tiks atbalstīti koordinēšanas un mijiedarbības nostiprināšanas pasākumi starp ieinteresētajām personām un ES iestādēm, lai atvieglotu sakaru veidošanu un mijiedarbību.
- Programmā būs iespējams atbalstīt ieinteresēto personu iniciatīvas, lai atbalstītu valsts iekšējās attīstības procesu ar mērķi izveidot resursus, lai piedalītos politiskajās debatēs un sniegtu pamatpakalpojumus (veselības aprūpe, izglītība, nodarbinātība, drošība, arī konfliktu novēršana, gatavība katastrofu gadījumos utt.) vietēja līmenī, ja nevar izmantot ģeogrāfiskās programmas vai ja ir nepieciešama novatoriska stratēģija. Tās spēja iesaistīt plašu publisko un nevalstisko dalībnieku loku gan no ES, gan partnervalstīm ir daļa no programmas pievienotās vērtības.
- Pakārtota ģeogrāfiskajām programmām, būtībā programma atbalstīs ieinteresēto personu iniciatīvas tiesības, drīzāk finansējot „pašu iniciatīvas”, nekā sīki paredzot pasākumus, kurus var atbalstīt kā „īstenošanas partnerus”. Tomēr ir svarīgi, lai programma palīdzētu saglabāt pietiekošu saskaņotību ar pārējiem attīstības pasākumiem, kurus atbalsta EK, un ar partnervalstu attīstības stratēģijām, kuru pamatā ir ģeogrāfiskās programmas. Ir jāpalielina šīs tematiskās programmas un pārējo EK finansēto programmu papildināmība⁷.

sakārtota vadība un pilsoniskās sabiedrības un decentralizēto iestāžu līdzdalība, (3) valstis, kurās ir ļoti ierobežots dialogs par līdzdalību veicinošām pieejām.

7

Šā dokumenta nolūkā saskaņotība saprotama tādējādi, ka pasākums nemazina cita pasākuma (tajā pašā vai citā jomā) efektivitāti vai ietekmi. Papildināmība attiecas uz darba dalīšanu, kura pamatā ir katra dalībnieka pievienotā vērtība.

3. TEMATISKĀ PROGRAMMA

3.1. Darbības joma

Šajā ziņojumā sniegti vispārēji politiskie virzieni par programmas darbības jomu. Šie virzieni tiks precizēti daudzgadu tematiskajā stratēģiskajā dokumentā⁸ un nosauktas dažādu līmeņu (valsts, intervences pasākumu veidu un uz dalībnieku vērstu jautājumu līmeņi, piemēram, līdzfinansēšanas līmenis un noteikumi publisko dalībnieku atbilstībai) prioritātes, lai pievērstu uzmanību programmai.

Šīs programmas mērķis lielākoties būs intervences pasākumi šajā jomā, un tos galvenokārt īstenos jaunattīstības valstīs un reģionos, kuros ar ģeogrāfiskām programmām nesniedz atbalstu vai nepiešķir finansējumu nevalstiskiem dalībniekiem un vietējām iestādēm vājās politiskās gribas dēļ, vai apakšreģionos, kurus neskar valsts programmas, vai sarežģītu partnerību, nestabilu valstu, pēckonflikta, politiskās nestabilitātes utt. gadījumos.

3.1.1. *Dalībnieki, kuri tiesīgi saņemt atbalstu*

Saņemt programmas finansējumu būs tiesīgs plašs peļņu negūstošs dalībnieku loks no ES un partnervalstīm. Sagaidāms, ka viņi būs spējīgi mobilizēt iedzīvotājus par labu attīstībai, apmierināt iedzīvotāju vajadzības, darboties pārredzami un atbildīgi un apliecināt savu specifisko kompetenci.

Programmā finansiālu atbalstu var saņemt visi nevalstisko dalībnieku veidi, ieskaitot NVO, arodbiedrības, vides aizsardzības grupas, universitātes un politiskos fondus utt. Turklāt vietējās iestādes var saņemt finansiālu atbalstu pasākumiem specifiskās jomās, ja tajās var gūt pievienoto vērtību un ja šos pasākumus nevar īstenot ģeogrāfiskajās programmās.

Daudzgadu tematiskajā stratēģiskajā dokumentā tiks precizēta šī ļoti plašā, uz dalībnieku vērstā pieeja. Precīzākus dažādu dalībnieku atbilstības kritērijus var noteikt saskaņā ar viņu attiecīgo pievienoto vērtību, spējām un specifiskām vajadzībām un ierobežojumiem (arī finansiālā līmenī), lai īstenotu prioritātes, kas noteiktas tematiskajā stratēģijas dokumentā. Saskaņā ar intervences pasākumu prioritātēm tematiskajā stratēģijas dokumentā vai tā īstenošanas dokumentos var noteikt nosacījumus, lai dažādie dalībnieki varētu saņemt finansējumu (līdzfinansējuma procents, pasākumus veidi utt.). Vērā ņems to, vai dalībnieki ir tiesīgi saņemt finansējumu arī pārējās EK finansētajās programmās.

3.1.2. *Uz atbalstu tiesīgi intervences pasākumu veidi*

Tematiskajā programmā tiks ņemtas vērā atbilstošo dalībnieku iniciatīvas tiesības, nodrošinot viņiem finansiālo atbalstu trīs intervences pasākumu veidu īstenošanai:

- ar lielāko finanšu piešķirumu atbalstīs intervences pasākumus jaunattīstības valstīs un reģionos, kuri (1) nostiprina līdzdalības pieaugumu, (2) atbalsta attiecīgo dalībnieku resursu attīstīšanu valsts vai reģionālā līmenī, (3) veicina savstarpējo izpratni. Šāda veida intervences pasākums vajadzības gadījumā aptvers darbības, kuru mērķis ir

⁸ Attiecīgie DCECI un EKPP panti.

atvieglot iedzīvotāju aktīvu iesaistīšanos attīstības procesos un nostiprināt viņu līdzdalības spējas;

- izpratnes veicināšana un izglītība attīstības jomā ES un pievienošanās valstīs;
- koordinācija un saziņa starp pilsonisko sabiedrību un vietējo iestāžu tīkliem, organizācijās un starp dažādām ieinteresētajām personām, kas piedalās Eiropas publiskajā debatē par attīstību.

Daudz gadu tematiskais stratēģijas dokuments noteiks detalizētākas rīcības prioritātes šajās dažādajās nozarēs, ņemot vērā ģeogrāfiskās programmas, bet nesniedzot stingru ietvaru, lai ņemtu vērā dalībnieku iniciatīvas tiesības, atbalstot viņu pašu iniciatīvas.

Visas šāda veida rīcības var reģionālā vai vairāku reģionu līmenī īstenot vienā vai vairākās valstīs. Tās visas var finansēt, atbalstot atsevišķus projektus.

3.1.3. Ģeogrāfiskā darbības joma

Saskaņā ar „Eiropas konsensu par attīstību” intervences pasākumi visās jaunattīstības valstīs, kas nosauktas valsts palīdzība attīstības jomā (*ODA*) saņēmējvalstu sarakstā, būs tiesīgas saņemt finansējumu tematiskajā programmā⁹. Uz tām valstīm attiecas *DCECI* un *EKPP*.

Vispārējie valstu atbilstības kritēriji tiks precizēti daudz gadu tematiskajā stratēģijas dokumentā. Tajā var iekļaut kritērijus, lai noskaidrotu prioritāras valstis un reģionus.

ES dalībvalstis un pievienošanās valstis tiks iekļautas tematiskās programmas ģeogrāfiskajā darbības jomā tikai attiecībā uz intervences pasākumiem izpratnes veicināšanai un izglītībai attīstības jomā un koordinēšanas pasākumiem.

3.2. Programmēšanas principi

Komisija atbilstoši komitoloģijas procedūrām lems par četrus gadus (2007–2010) un pēc tam par trīs gadus (2011–2013) tematiskajiem stratēģijas dokumentiem (programmdokumentiem). Tajos precīzāk definēs prioritāro valstu un reģionu un prioritāro pasākumu atlases kritērijus. Dažādos plānošanas cikla posmos tiks atbilstoši iesaistītas attiecīgās ieinteresētās personas.

Pamatojoties uz šo daudz gadu programmu, Komisija izstrādās ikgadējās rīcības programmas, kurās noteiks prioritāros pasākumus, kuri jāatbalsta, īpašos mērķus, gaidītos rezultātus un provizoriskās summas.

Attiecībā uz termiņa vidusposma pārskatu pirmajā trīs gadu periodā (2007–2009) notiks ārēja pasākumu novērtēšana, lai sniegtu ieguldījumu otrā tematiskā stratēģijas dokumenta (2011–2013) sagatavošanā. Šos pārskatus iesniegs Padomei un Eiropas Parlamentam apspriešanai.

⁹ Valsts palīdzības attīstības jomā (*ODA*) saņēmējvalstu sarakstu *ESAO/DAC* pieņems 2006. gada aprīlī. Eiropas Savienības Padome, dokuments Nr. 14820/05, 2005. gada 22. novembris.

Programmu īstenošana saskaņā ar 2000. gada ārējās palīdzības pārvaldes reformu, kas, cita starpā, paredzēja vajadzības gadījumā pārvaldes pienākumu uzticēšanu delegācijām. Turklāt attiecībā uz nevalstiskajām organizācijām Komisija izstrādās savu nevalstisko organizāciju definīciju un izveidos nevalstisko organizāciju zināšanu datu bāzi, kas Komisijas dienestiem mītnēs un delegācijās ļaus vieglāk piekļūt apjomīgai un kvalitatīvai informācijai par visiem Komisijas attiecīgās nevalstiskās organizācijas partneriem.

Lai nodrošinātu ģeogrāfisko saskaņotību starp dažādiem plānošanas pasākumiem, tematiskajā stratēģijas dokumentā tiks analizēts atbalsts, kas sniegts līdzīgu ģeogrāfisko un tematisko programmu darbības jomu intervences pasākumiem un kas arī sniegts atbilstoši attiecīgajām EK budžeta pozīcijām. Līdzīgi jāanalizē intervences pasākumi, kurus atbalsta dalībvalstis un citi finansētāji. Tas būtu jāņem vērā valsts un reģionu stratēģijas dokumentos par valstīm un reģioniem un visaptveroši jāatspoguļo visi finanšu instrumenti un programmas.

3.3. Mērķi

Programma ir galvenokārt attīstības politikas instruments. Tās vispārējie un katras atbilstošās rīcības veida mērķi ir saskaņā ar jauno deklarāciju par ES attīstības politiku: „Eiropas konsenss par attīstību”¹⁰. Galvenais un plašākais mērķis ir nabadzības apkarošana ilgtspējīgas attīstības kontekstā un arī tūkstošgades attīstības mērķu (TAM) sasniegšana. Citi svarīgi mērķi, kas definēti Eiropas konsensā, ir sakārtota vadība un cilvēktiesības, kas ir transversāli jautājumi, kuri jāietver vienota pieeja visos intervences pasākumos partnervalstīs. Ar dažādiem intervences pasākumu veidiem jāasniedz šādi mērķi.

- Partnervalstīs un reģionos intervences pasākumi veicinās saliedētu un pilnvarotu sabiedrību. Mērķi būs (1) atbalstīt tās iedzīvotāju grupas, kurām nav pieejami pamatpakalpojumi un resursi un kuras nepiedalās politiskajā lēmumpieņemšanā, (2) stiprināt pilsoniskās sabiedrības organizāciju spējas partnervalstīs, lai atvieglotu to līdzdalību ilgtspējīgu attīstības stratēģiju definēšanā un īstenošanā, (3) atvieglot valsts un nevalstisko dalībnieku mijiedarbību dažādās jomās. Uzmanību veltīs tam, lai noskaidrotu un pasākumus vērstu uz dalībniekiem no īpaši atstumtām un neaizsargātām grupām. Viens no intervences pasākumiem var arī būt darbības, kuru mērķis ir iedzīvotāju rīcības spējas nostiprināšana, viņu tiesību aizsargāšana un līdzdalība vietējās, nacionālās un starptautiskajās politiskajās debatēs.
- Izpratnes veicināšana un izglītība attīstības jomā ES un pievienotajās valstīs mērķi veicināt Eiropas iedzīvotāju izpratni par attīstības jautājumiem. Tādējādi Eiropā tiks panākts aktīvs sabiedriskais atbalsts nabadzības apkarošanai un ilgtspējīgas attīstības stratēģijai partnervalstīs, godīgāku attiecību izveidei starp attīstītajām un jaunattīstības valstīm un pilsoniskās sabiedrības nozīmes kā attīstības un pārmaiņu faktora nostiprināšanai.
- Koordinēšanas pasākumi starp pilsoniskās sabiedrības organizācijām, starp tām un ES iestādēm, plānoti, lai izveidotu efektīvāku sadarbību, veicinot sinerģiju un nodrošinot

¹⁰ Eiropas Savienības Padomes dokuments Nr. 14820/05, 2005. gada 22. novembris.

strukturētu dialogu. Koordinēšana palīdzēs palielināt ieinteresēto personu uzticamību, atpazīstamību un ietekmi.

3.4. Prioritātes

Var izšķirt šādas vispārējās tematiskās programmas prioritātes, lai sasniegtu tās mērķus:

- atvieglot ieinteresēto personu līdzdalību nelabvēlīgos gadījumos, piemēram, sarežģītas partnerības, nestabilas situācija, konflikts, pilsoniskās sabiedrības dalībnieku beztiesiskums, neapmierinoša vadība utt.;
- nostiprināt resursu izveides procesus un veicināt lielāku līdzdalības attīstību partnervalstīs un reģionos;
- veicināt pārrobežu un reģionālās iniciatīvas, lai papildinātu ģeogrāfiskās programmas un veicinātu saikņu un alianšu izveidošanu starp ieinteresētajām personām;
- veicināt pilnvērtīgas partnerības starp dažādām ieinteresētajām personām no ES un partnervalstīm;
- atbalstīt tās iniciatīvas, kuras nostiprina darba devēju un darbinieku organizāciju spējas, veicina sociālā dialoga mehānismu un struktūru izveidošanu un aizstāv sociālo partneru lielāku brīvību nelabvēlīgās situācijās;
- atvieglot iedzīvotāju aktīvu iesaistīšanos, veicinot izpratni un izglītojot attīstības jomā, aizstāvībā un kampaņās;
- veicināt attīstības saskaņotību izglītības jomā, sniedzot pieeju izglītībai attīstības jomā bērniem un jauniešiem;
- nostiprināt struktūras, lai starp ieinteresētajām personām notiktu dialogs un informācijas apmaiņa, veicinot sakaru veidošanu un paraugprakses apmaiņa un ziemeļu — dienvidu un dienvidu — dienvidu attiecības.

PIELIKUMS

ANNEX - SUMMARY OF PAST EXPERIENCE

Different types of stakeholders (non-state actors and local authorities) other than central governments both from the EU and partner countries are eligible for funding under thematic and geographic programmes. They are expected to be able to mobilize citizens for development, to address the needs of the population, to operate in a transparent and accountable manner and to prove their specific competencies. These actors implement their own initiatives, but also act as “implementing partners” for pre-defined thematic and geographic priorities. Eligibility in this context has been limited to non-profit making activities and this criterion should be upheld. Profit making activities should not be eligible for funding under the programme since other specific instruments are available for them.

Civil society organisations and networks from the EU, particularly development NGOs, have been involved for years in regular policy dialogue and consultation within the EU. Their initiatives and interventions, funded by the EC, have shown NGOs’ added value both in the EU and in partner countries, by contributing to development policy objectives and supporting capacity development processes. Supporting NGOs has brought innovative approaches and partnerships in civil society to the development process. Compared to public institutions, NGOs are in a better position to reach and give voice to the grassroots. Their capacity to work and effectively deliver even in the most difficult environments, as well as their ability to mobilise EU constituencies in support of development policy issues, are also part of their contribution to the development process. The European Parliament has underscored the specific and irreplaceable role and the utility and effectiveness of NGOs’ development activities, stressing their crucial work in favour of disadvantaged groups in the developing countries, the need to maintain their freedom of action, and the essential role they play in promoting human rights and grassroots democratisation¹¹.

More recently, economic and social partners and interest groups have emerged in the process, very actively and constructively supported by the European Economic and Social Committee and by local and regional authorities from the EU, with the progressive involvement of the Committee of the Regions, plus other actors, such as political foundations and universities, and their respective networks. Although their access to EC funding and involvement in programme implementation have been limited so far, they advocate specific and differentiated issues that are relevant to the development agenda and participate in development policy dialogues and consultations both in the EU and partner countries.

In addition to geographical programmes and humanitarian assistance, different actors have access to a number of thematic budget lines (EIDHR, food security, environment and tropical forests, anti-personnel mines, gender, and health) and to the Rapid Reaction Mechanism. Among these various instruments, the NGO co-financing budget line,

¹¹ Resolution of 14 May 1992 on the role of NGOs in development cooperation (OJ C 150, 15.6.1992).

created in 1976, best symbolises the partnership between the EU and NGOs on development cooperation. Its size has gradually increased, from EUR 2.5 million to EUR 200 million a year. Since 1979, 10% of the total allocation has supported awareness raising and development education interventions.

Since 1998, the legal basis for the NGO cofinancing budget line is Council Regulation (EC) 1658/98. It fosters quality partnerships for development objectives between NGOs from the EU and civil society organizations in developing countries, so that the budget line preserves the right of initiative in developing countries and allows active participation by European citizens in the development process. Under the Regulation, the budget line cofinances with European NGOs: (i) operations aimed at meeting the basic needs of the poorest sections of the population in developing countries, (ii) schemes to raise European public awareness of development issues in developing countries, in particular relations between developing and developed countries, (iii) measures to strengthen cooperation and coordination between NGOs in the Member States and between such NGOs and Community institutions. The Commission evaluated the instrument after three years, i.e., in mid-2001.¹²

Since the EU's enlargement to ten new member states on 1 May 2004, NGOs from new Member States have had access to funding under the budget line. In addition, awareness raising and development education interventions in and involving NGOs from the new Member States have become a strategic priority in this field. NGOs from new Member States have encountered certain difficulties in obtaining financial support for their initiatives, mainly for reasons linked to their sometimes limited management capacity and knowledge of procedures. With a view to strengthening cooperation and supporting information-sharing among EU NGOs, projects such as TRIALOG and DEEEP have been set up.

The Decentralised Cooperation budget line aims at similar objectives. Following the conclusions of 2003 external evaluation¹³, carried out before the relevant legal basis was extended¹⁴, it was decided that operations and initiatives supported under this heading would be targeted on situations of difficult partnerships and that Delegations would manage these activities, through calls for proposals adjusted to the situation of the country concerned. In order to ensure flexibility, priority was given to supporting decentralised cooperation actors' own initiatives. Compared to NGO cofinancing, the decentralised cooperation budget line involves much less financial resources (around EUR 6 million a year), is not limited to NGOs from the EU, but open to all types of civil society organisations and local authorities from both partner countries and the EU, and provides financial support to interventions in the field. Finally, its focus is on situations involving difficult partnership, when other instruments cannot be used, and the management is the responsibility of EC Delegations in selected countries.

¹² Report 12/2000 – ref. 951568.

¹³ Communication from the Commission to the Council and the European Parliament: Overall assessment of the operations financed by the Community under the Regulation on decentralized cooperation, COM (2003) 412 final, 11.07.2003.

¹⁴ Regulation (EC) No 1659/98 on decentralised cooperation, amended and extended by Regulations (EC) No 955/2002 and (EC) No 625/2004 of the European Parliament and of the Council.

In the light of past experience, the different evaluations and discussions with the different parties involved, the potential of the strategic partnership between the EC and stakeholders other than central governments appears to be under-utilised. In this context:

- Project cycle management is considered to be heavily dominated by the selection process (which has become increasingly complex, particularly with the introduction of calls for proposals) and has neglected project monitoring, which has been reduced to monitoring contract and budget issues.
- The selection process has been primarily conceived to rationalise the workload created by the huge amount of proposals received every year as well as to ensure equal treatment and transparency. Strategic policy considerations have not completely been integrated in this process. The process is mainly based on the analysis made of the proposals by independent experts, without giving enough importance to the overall policy priorities decided by the Commission.
- Timeframes in the decision-making process, from the call for proposals to the financial decision, are considered to be too long, which jeopardizes the relevance of the initiative and generates frustration amongst applicants. More generally, the timing, stability and predictability of the calls for proposals should be improved.
- The formal requirements currently applied in calls for proposals represent a substantial administrative burden for the applicants and for Commission staff.
- The different abilities, needs, constraints and sizes of various types of actor should ideally be reflected in the conception of strategies and the selection process (e.g. by using local languages for calls for proposals or for information, and putting in place different kinds and sizes of funding mechanisms according to the capacity and needs of each type of stakeholder).
- Evaluation reports presented by grant beneficiaries should not only describe the activities carried out but also show clearly what effects the intervention has had on targeted populations and beneficiaries.
- The role of the Delegations is considered to be too low-key. They should play the most important part in the selection process and be in charge not just of project monitoring but of raising the awareness of the local population and providing it with information.
- Some modifications of existing rules may be necessary to ensure better involvement of actors from new Member States. They may encounter certain difficulties in obtaining financial support for their initiatives, mainly for reasons linked to their sometimes limited management capacity and knowledge of procedures.

The Commission is currently engaged in exploring new approaches to selection procedures, with a view to both reducing the administrative burden and facilitating access to funding for small NGOs.